

Mahetootmine ja mahetoidu turg

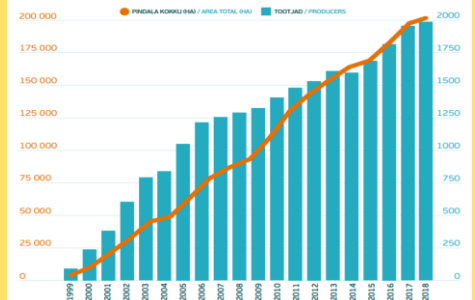
Merit Mikk
 Mahepõllumajanduse Koostöökogu
 26.11.2019, Tartu

meritoko@gmail.com

1

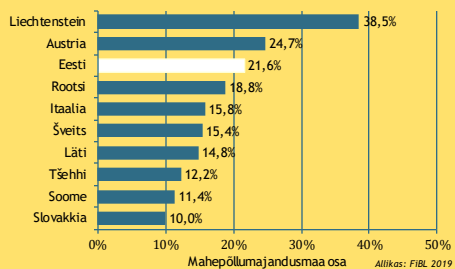
Eesti: Mahepõllumajandusmaa ja mahetootjad 1999-2018

2018 – 210 033 ha, 1948 ettevõtet + 174 034 ha looduslike kõrjelasid
 2019 – 182 uut taotlust

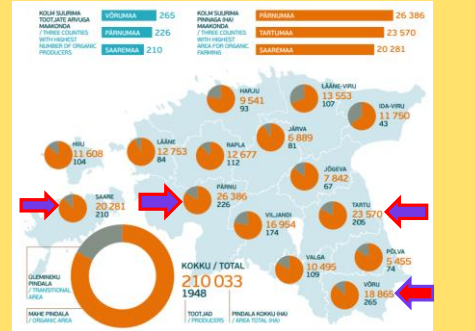
2

Euroopa: mahepõllumajandusmaa osa kogu põllumajandusmaast 2018

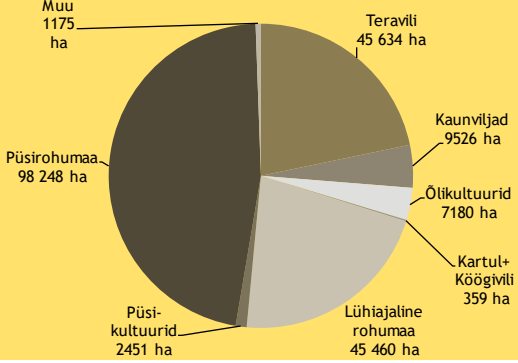
3

Mahepõllumajandusmaa ja mahetootjad maakonniti

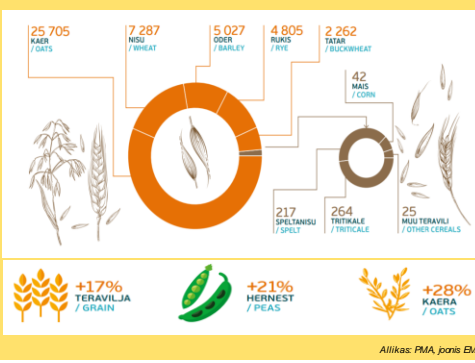
4

Mahetaimekasvatus 2018

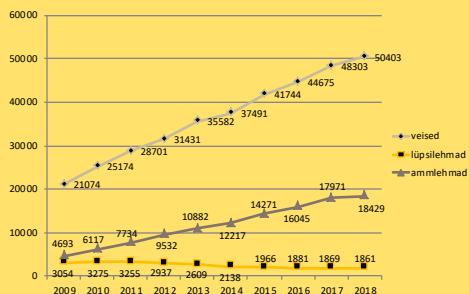
5

Maheteraviljakasvatus 2018 (ha)

6

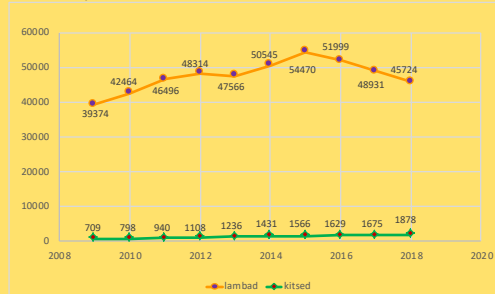
Maheveiste arv 2009-2018

Allikas: PMA, jaotis MP Koostöökogu

(7)

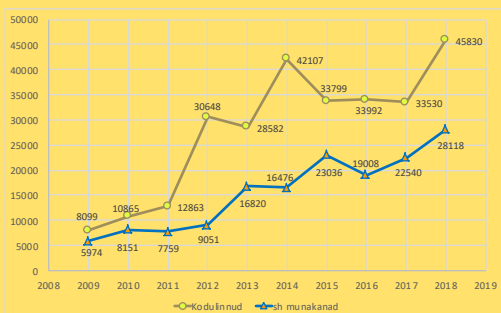
Mahelammaste ja -kitsede arv 2009-2018

Allikas: PMA, jaotis MP Koostöökogu

(8)

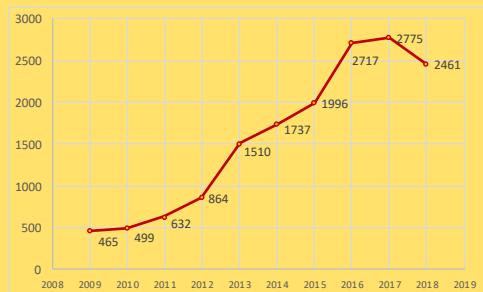
Mahekodulindude arv 2009-2018

Allikas: PMA, jaotis MP Koostöökogu

(9)

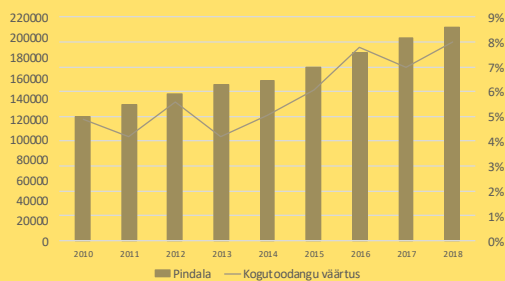
Mahe mesilasperede arv 2009-2018

Allikas: PMA, jaotis MP Koostöökogu

(10)

Mahepõllumajanduse kogutoodang

Allikas: MEM

Parimad mahetootjad 2010-2019

- 2010 Pajumäe talu, Arvo Veidenberg
- 2011 OÜ Riido Õkotalu, Riido talu, Anne ja Jaan Kiider
- 2012 Tarvastu Saariku talu, Tiia ja Arvo Klein
- 2013 Kiltsimäe talu, Margus Lille
- 2014 R Capital OÜ (Konju Mõisa talu), Martin Repinski
- 2015 Kopra Karjamõis OÜ, Jüri Koppel
- 2016 BioMari OÜ, Kalle ja Triin Ojanurme
- 2017 Lauri-Jaani OÜ, Tiit Mansberg
- 2018 Tammejuure Mahetalu, perekond Kuusemaa
- 2019 Vilsli OÜ (Vilsli Angus), Tiina ja Ivo Tomson

Parima mahetootja konkursi 2019 esikolmik

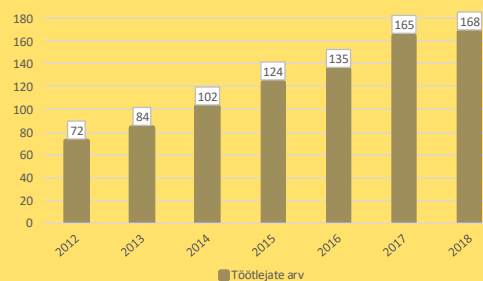
Mahetootjad teistel konkurssidel

- Parim talu 2019 - perekond Rosenberg, Roosuu talu (Väikeroosu OÜ)
- Parim noortalunik 2019 - Mehis Visnapuu, Mooratsi OÜ
- Läänemere-sõbralik talunik 2019 Ivar Baumann, Saareõue OÜ
- Parim lihavesisekasvataja 2019 - Tiina ja Ivo Tomson, Vilsu OÜ
- Aasta põllumees 2019 - 9 nominendist 2 olid mahetootjad: Tiina ja Ivo Tomson, Vilsu OÜ ning Helga Pikkmeets, Mätiku talu OÜ

Töötlemine

(15)

Mahetöötlemine Eestis

Allikas: Mahepõllumajanduse register, MEM joonis

Mahetoidu töötlemine

- Mahetöötlejaid oli registris 2018. a 168
- 2019. a lisandunud ca 15 töötlejat
- Paljud on väikesed käsitööstuslikud ettevõtted
- Üle 60 on mahepõllumajandustootjad, kes tegelevad ka töötlemisega
- Töödeldi kõiki peamisi tootegruppe
- Suhteliselt palju on jookide valmistajaid
- Paljud valmistavad nii mahe- kui ka tavatoodangut

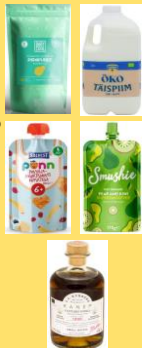
(17)

Turg

(18)

Mahetooted Eesti parima toiduaine konkursil

- Konkursi 26st auhinnaast seitse läksid mahetoodetele 😊
- Parim puu- ja köögiviljatoode ja parim lisandväärtusega toiduaine - Salvesti Smushie ökoloogiline pirni-kiivismuuti spirulina
- Parim piimatood - Saaremaa Piimatööstuse öko täispiim
- Parim lastetoit - Salvesti Põnni Ökoloogiline puuvilja-jogurtismuuti küpsistega 6+
- Parim Toiduaine Lääne-Eesti väikeettevõtelt ja Rahva Lemmik - SaareGurmeo OÜ BabyCool sügavkümutatud pirnipüree kuubikud
- Parim toode Virumaa väikeettevõtetelt Moe Peenviinavabriku maitseviin J.J. Kurberg Kanep

25

Tarbijauuringud (1)

Turu-uuringute AS uuring Tallinnas (märts 2018, Tallinna LV tellimusel):

- Uuringule eelneva aasta jooksul ostis vähemalt kord nädalas mahetoitu 21% tallinlastest. Üldse ei olnud aasta jooksul mahetoitu ostnud 15% tallinlastest.
- Suhteliselt suur osa (23%) ei osanud mahetoodete ostmise sagedust hinnata
- Keskmisest sagedamini ostavad mahetooteid kõrgharidusega pealinlased, kelle seas on mahetoitu iganädalasi ostjaid 31%.
- Ideesse hakata Tallinna lasteaedades ja koolides pakkuma mahetoitu suhtus positiivselt 86% pealinlastest

26

Tarbijauuringud (2)

EKI uuring 2018. a lõpus:

- Kord nädalas v sagedamini ostab mahetooteid 9% tarbijatest, üldse pole ostnud 23%
- 39% ei ole nõus rohkem maksma
- Peamised ostmise põhjused (% mahetoodete ostnutest): tervislik 47%, maitsev 32%, põhimõte meeldib 27%, soovin toetada mahetootjaid 24%
- Peamised mitteostmise põhjused (% mahetoodete mitteostnutest): kõrge hind 52%

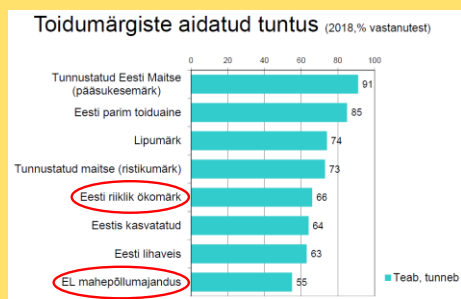
27

Tarbijate teadlikkus

- Kindlasti viimastel aastatel kasvanud, *kuid vajab järjepidevat tähelepanu ja tööd*
- Meedia huvi suurenenud
- Danone (sept 2019) uuring: 70% tarbijatest soovib rohkem infot mahetoidu kohta
- Tootjatel-töötajatel on oluline roll - kuidas ja mida toodetakse, miks mahe
- Ökomärkide tuntus jätkuvalt suhteliselt madal

28

Ökomärgi tuntus 2018

Allikas: EKI uuring Toidukapade osatähtsused ja hoiakud elanike hinnangul, 2018

29

Tarbijate teadlikkus

Näiteid mahetoitu tutvustavatest tegevustest:

- MTÜ Saare Mahe koostöös Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskuse ja EMSAga 2017-2019: telereklaamid, digireklaamid, FB
- Mahetoitu tutvustavad trükised ja retseptilehed, degusteerimised kauplustes, talude külastused, üritused lastele jm (erinevad projektid, teostajad - EBÜ, Saare Mahe, EMSA, ÖTK, EMÜ Mahekeskus, Harju Mahetootjate Ühing, Eesti Maheteravili MTÜ jt)

30

Eesti: Mahetoidu eksport

- Kiire kasv:
 - 2013 - 5,9 mln eurot (EMOR)
 - 2015 - 15,6 mln eurot (EKI)
 - 2017 - 27,2 mln eurot (EKI)
 - sellest üle 17 mln teravili, kaunvili ja õlikultuurid
 - loomadel ja loomakasvatustoodetel väike osa
- 2018. a kohta andmed kahjuks puuduvad
- Mahemajanduse tervikprogramm
- Organic Estonia initsiatiivid

31

Toitlustus

32

33

Eesti: Mahetoidu kasutamisele viitamine toitlustuses

- Reguleeritud alates 2009. a
- Täiendatud nõuded ja toitlustuse ökomärk 2017. a

- Toitlustuse ökomärgi kasutamise õigus on 20 toitlustuskohal
- Mahetooraine kasutamisest on teavitanud 34 toitlustuskohta

34

Infolevi, koolitused, teadus

35

Infolevi, teadmussiire

- Perioodiline väljaanne - Mahepõllumajanduse leht ilmub 4x aastas

- Maheklubi

- koduleht
- FB (üle 8000 jälgija)
- Instagram

36

Teadussiirde pikaajaline programm mahepõllumajanduses 2016-2020

- Infopäevad ja konverentsid
- Portaal www.maheklubi.ee
- Perioodiline väljaanne Mahepõllumajanduse Leht
- Valdkondlikud õpingid
- Esitlustegevused ja demokatsete tutvustused
- Ettevõtete külastused Eestis ja välisriikides
- Teabematerjalid (osaliselt võrguväljaannetena)

Konsortsium:

- Eesti Maaülikool
- Eesti Taimekasvatuse Instituut
- Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus
- Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus
- Eesti Maaülikooli Mahekeskus

37

Lapsed mahetaludes

2019. a külastas mahetalusid ja EMÜ Mahekeskust üle 2000 lapse

Arbu lasteaia lapsed Kiltsimäe talus

Paljud külastused toimusid PRIA koolikava toetuse abil

Lapsed EMÜ Mahekeskuses

Ka a snev haridusmeede, link: <http://www.pria.ee/et/toetusd/valdkond/turukorraldus/koolikava/toetus/>

38

Teadus (1)

Teadustööd teevad:

- Eesti Maaülikool
- Eesti Taimekasvatuse Instituut
- Põllumajandusuuringute Keskus

Osalemine ka Core Organic rahvusvahelistes projektides

Innovatsiooniklastrid:

- Maheklaster MTÜ
- Liivimaa Lihaveis MTÜ
- Põllukultuuride klaster MTÜ

Trüksid: Teaduselt põllumajandusele. Väljaandja EMÜ Mahekeskus

39

Teadus (2)

- Maheteaduse rahastamine väike ja valdavalt üksikute projektide põhine
- Vajadus oluliselt suuremas mahus teadustöö järele, pikaajalised kompleksed uuringud
- Loomakasvatases tehtud vaid üksikuid uuringuid
- Vajadus ka tootearenduse ja toidu kvaliteeti puudutavate uuringute järele
- Teadlaste-tootjate koostöö vähene. Siin positiivseks näiteks innovatsiooniklastrite raames tehtav
- Haridus - mahevaldkonnas pole võimalik saada ei kutse- ega kõrgharidust

40

Mahepõllumajanduse Koostöökogu (1)

- Asutatud 2006. a kaheksa mahepõllumajandust edendava organisatsiooni poolt
- Liikmed: Eesti Biodünaamika Ühing, Eesti Mahepõllumajanduse SA, Harju Mahetootjate Ühing, Hiiumaa, Läänemaa Mahetootjate Selts, Saare Mahe, Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus, TÜ Lõuna-Eesti Toiduvõrgustik, Eesti Maaülikooli Mahekeskus, Virumaa Mahetootjad, TÜ Wiru Vili, Mahetootjate Nõu- ja Jõukoda, Liivimaa Lihaveis, Maheklaster ja Eesti Lamba- ja kitsekasvatajate Liit
- **Mahe sektori organisatsioonide katusorganisatsioon**
- **Eesmärk – seista mahe sektori huvide eest ja levitada mahepõllumajanduse alast infot**

41

Mahepõllumajanduse Koostöökogu (2)

Koostöökogu on esindatud:

- Eesti maaelu arengukava 2014-2020 seirekomisjonis
- Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030 (PÖKA) juhtkomisjonis
- ÜPP strateegiakava 2021-2027 ettevalmistavas juhtkomisjonis
- Põllumajanduse ja maaelu arengu nõukogus (PMAN)
- Teadussiirde komisjonis
- MESi nõuandeteenistuse nõukojas

42

Info

- Koduleht:
www.maeklubi.ee
- Facebook: Maeklubi
- Instagram: Maeklubi
- Mahepõllumajanduse leht - alates 1996
http://www.maeklubi.ee/mahepollumajanduse_leht/
- Iga-aastane mahepõllumajanduse ülevaade:
<http://www.maeklubi.ee/mison/estis/>

43

